

Groep Geneeskunde Paard (GGP)

Postbus 421

3990 GE Houten

Tel: 030-634 89 00

Fax: 030-634 89 09

E-mail: ggp@knmvd.nl

Internet: <https://www.knmvd.nl/groepen/ggp>

HET GGP-BESTUUR BESTAAT UIT:

VOORZITTER

Drs. J.W.E. Peters, Appelscha

VICE-VOORZITTER

Prof. dr. M.M. Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, Bilthoven

PENNINGMEESTER

Mw. drs. G.J.C. Arentshorst, Rotterdam

SECRETARIS

Drs. W.O.J.L. Leenders, Rijen

LID

Mw. drs. F.E. Westerduin, De Bilt

COMMUNICATIECOMMISSIE

Drs. W.J.G. van Dijk, Hilvarenbeek (voorzitter)

KEURINGSKOMMISSIE

Drs. J.H. Leusink, Nijeholtwolde (voorzitter)

PERMANENTE EDUCATIE PAARD (PEP)

Drs. R.Th.E.M. Scholten, Haps

JURIDISCHE COMMISSIE

Drs. H.R.C. Gostelie, Haafden

RICHTLIJNENCOMMISSIE

Mw. drs. L.C. Kranenburg, Utrecht

COMMISSIE INFECTIEZIEKTEN (AD HOC)

Dr. C. van Maanen, Rijssen (voorzitter)

DIERGEENESMIDDELENCOMMISSIE (AD HOC)

Prof. dr. M.M. Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, Bilthoven; Faculteit (voorzitter)

Hoofdschudden bij het paard

- Hoofdschudden of headshaking is een erg vervelende aandoening bij het paard. Er zijn meerdere paarden die door deze aandoening niet meer geschikt zijn voor de sport.

Het wordt tegenwoordig gezien als een neurologische aandoening, waarbij door overprikkeling van de aangezichtszenuw het paard met het hoofd schudt. In sommige gevallen tonen paarden jeuk in of aan de neus. In ernstige gevallen hebben paarden echt pijn aan het aangezicht.

Voorheen werd hoofdschudden vaak ten onrechte als een rij technisch probleem gezien, maar tegenwoordig is men er van overtuigd dat hier een neurologisch probleem aan ten

grondslag ligt. Het is natuurlijk wel van belang dat allerlei andere aandoeningen in het hoofd-hals gebied uitgesloten zijn als oorzaak. Daarbij kun je bijvoorbeeld denken aan gebitsproblemen.

Het lijkt erop dat de oorzaak voor het probleem "hoofdschudden" zit in een afwijking aan de Nervus Trigemini. Dit is de belangrijkste zenuw voor het gevoel in neus, mond en aan het gezicht. Door een afwijking aan deze gevoelszenuw gaat het paard extreem reageren op externe prikkels die normaal geen reactie

GRADATIE VAN DE SYMPTOMEN:

Graad 0:

Geen symptomen: geen hoofdschudden

Graad 1:

Een kleine tic is vaak alleen voor ruiter zichtbaar/ voelbaar.

Graad 2:

Zichtbare symptomen maar de prestaties worden door de symptomen niet minder, het paard is gewoon te rijden. Proesten is wel aanwezig en ook het dichtknippen van de neusgaten.

Graad 3:

Duidelijke symptomen met schokkende bewegingen van het hoofd, op en neer, draaien en het abnormaal hoog of laag dragen van het hoofd. Het paard zal proesten, niezen tijdens het werk, stoppen om de neus te wrijven tegen het voorbeen. Het paard zoekt bescherming voor de neus door het hoofd scheef te dragen of in de schaduw te houden. Rijden is oncomfortabel en kan soms gevaarlijk zijn. Neusgaten kunnen dichtgeknepen zijn en een spier op het hoofd kan wat dikker zijn.

Graad 4:

Het rijden is gevaarlijk, de hoofd bewegingen zijn heftig en onvoorspelbaar abrupt. Het paard is niet meer voor het been, gaat soms alleen achteruit. Een paard die valt in deze gradatie is niet comfortabel en heeft duidelijk pijn aan het hoofd. Het paard zal tijdens arbeid de neus tegen het voorbeen strijken en daarbij soms struikelen of vallen. Verder proesten de paarden en wrijven ze met de neus. Ook proberen ze de neus te beschermen vergelijkbaar als in graad 3 alleen dan nog heftiger.

Graad 5:

De meest heftige vorm. Paard is erg oncomfortabel, het is onmogelijk om het hoofd en de neus aan te raken. Ze zweten erg en zijn gevaarlijk voor de omgeving. Rijden is onmogelijk. Normale omgang met het paard is ook gevaarlijk.

AGENDA NASCHOLING

6 Januari 2016:

Geriatric bij het paard: diagnose en behandeling van typische problemen
Locatie: Merelbeke, België

19 Januari 2016:

Gebitsverzorging bij het paard
Locatie: DKL Emmeloord

20 Januari 2016:

Alles wat je (niet) wilt weten over kunstmatige voortplantingstechnieken bij het paard
Locatie: Merelbeke, België

22 Januari 2016:

Voedingsconsulent Paard: Basismodule
Locatie: Leusden

28 Januari 2016:

MTS Sport Horse in Practice
Locatie: Utrecht

29 - 30 Januari 2016:

eterinary Sport
Horse Congress
Locatie: Amsterdam , NL

4 Februari 2016:

Klinische Avonden Paard
Locatie: "s Hertogenbosch, NL

10 Februari 2016:

Een ezel is geen "klein paard": essentiële informatie voor de paardendierenarts
Locatie: Merelbeke, België

16 Februari 2016:

MTS PPE Findings in Equine Eye
Locatie: Bunschoten

17 Februari 2016:

Veulenproblemen
Locatie: DKL Emmeloord

18 Februari 2016:

Actualiseringscursus Erkend Paardendierenarts 2016
Locatie: Vianen

opwekken. Het beeld lijkt op ernstige aangezichtspijn, welke ook bij de mens voorkomt en bij deze zelfs tot suïcidale neigingen kan leiden. De symptomen van hoofdschudden kunnen continu aanwezig zijn of met onderbrekingen. Het kan toenemen bij arbeid of verergeren in rust onder veranderende omgevingsfactoren zoals bij veel zonlicht, regen, warm of koud weer, een stoffige of vochtige omgeving. In een aantal gevallen zijn de symptomen dus duidelijk seizoensgebonden. De symptomen van 'headshaking' zijn zeer uiteenlopend maar de volgende uitingen zijn vaak aanwezig. Op en neer gaande en/of draaiende/ zijwaartse bewegingen van het hoofd, frequent knipperen met de ogen, overdreven orenspel, neus en hoofd wrijven langs de benen of zelfs de ruiter, vermijden van neus contact, briesen/ proesten, neusuitvloeiing, afgeleid gedrag, achteruit lopen, zwiepende staart, grimas trekken tijdens arbeid, karakter veranderingen.

Er worden heel veel therapieën beschreven maar voor geen is er een duidelijke werkzaamheid aangetoond voor al deze verschillende symptomen. Een nieuwe ontwikkeling is neuromodulatie. Hierbij wordt getracht door bijvoorbeeld een elektrisch prikkeling de werking van de zenuw te beïnvloeden. Deze therapie staat nog in de kinderschoenen en of het op de lange termijn bruikbaar is en blijft, is nog niet duidelijk. De eerste ervaringen zijn hoopvol. De conclusie kan worden getrokken dat hoofdschudden bij het paard een ernstige aandoening is voor het paard. Het is een aandoening die bij het paard een serieuze aantasting van het dierenwelzijn kan betekenen. Daarnaast is het een frustrerende ziekte voor zowel eigenaar als dierenarts. Het erkennen van de symptomen van deze aandoening is een eerste stap in de goede richting. Daarnaast is nog veel onderzoek naar behandelmethodes noodzakelijk. ●

SYMPOSIUM “PAARD- EN WERELD” succesvolle mix

De Universiteitskliniek voor Paarden (UKP) van de faculteit Diergeneeskunde organiseert al jarenlang elke twee jaar een symposium voor de paardenpractici dat gekoppeld wordt aan twee dagen lezingen voor paardeneigenaren. De monsterbaan wordt dan omgetoverd tot “strodorp” en de lezingen worden gehouden in de collegezalen van Paard en Gezelschapsdieren.

Dit jaar werd extra groots uitgedapt omdat er tegelijkertijd een symposium voor hoefsmeden georganiseerd werd en Utrecht ook de gastheer was van het (over Europa roulende) jaarlijkse congres van het European College of Equine Internal Medicine (ECEIM). Er waren, verdeeld over de dagen 5-8 november, meer dan 100 paardenpractici, bijna 150 hoefsmeden, meer dan 200 Europese internisten en ruim 600 paardeneigenaren te gast. Dat was een enorme logistieke uitdaging, zeker met een doordraaiend kliniekbedrijf en een doorlopend onderwijsprogramma voor de studenten.

EIGENAREN

Voor de paardeneigenaren was een programma gemaakt met die onderwerpen die de vorige editie uit de evaluatie gekomen waren als meest gewenst: rugpijn, zorg voor het oudere paard, gebitsproblemen, hoefverzorging en pijnherkenning. Naast het bijspijkeren van eenieiders kennis over deze onderwerpen werd er ook gedacht aan de inwendige mens met de nieuwe en verbeterde catering, en kon men de kliniek en faciliteiten bekijken tijdens een interactieve rondleiding. De dag werd afgesloten met een demonstratie van de dressuurkunsten van onze eigen kliniek assistent Jolanda de Pijper.

HOEFSMEDEN

Het programma van de hoefsmedendag was bijzonder. In plaats van de hoefsmeden te proberen te overtuigen van de ‘Utrechtse mening’ over hoefbevangenheid en de behandeling hiervan werd er achtergrondinformatie gegeven waarna diverse gerenommeerde smeden en dierenartsen hun eigen methode konden uitleggen en verdedigen. Een levendige discussie was het gevolg. Andere onderwerpen ware hoefbelasting- en beweging en risico’s van het vak zoals ‘gas in de bus’ en informatie over sedatie van paarden.

DIERENARTSEN

De paardendierenarts kon terecht op de dierenartsendag, een dag die van oudsher gevuld is met korte presentaties van bijna alle dierenartsmedewerkers van de Universiteitskliniek Paard. Deels met informatie over onderzoeken waar Utrecht mee bezig is, deels met handige tips and tricks voor alledag in de praktijk. Een greep uit de onderwerpen: onderzoek naar een nieuw hoofdschud-medicijn, nieuwe methodes om objectief kreupelheid te meten en divers onderzoek naar obesiteit; praktische zaken over lokale verdovingen, staande CT en aanvullend oogonderzoek, en nuttige informatie over ijzerintoxicatie, ovum pickup (OPU) en intracytoplasmatische sperma injectie (ICSI).

Als extra werd dit jaar een diner en avondprogramma in samenwerking met de GGP toegevoegd. Twee kopstukken van de internationale paardendierenartsenwereld, die in Utrecht waren in verband met het ECEIM congres, Derek Knottentbelt (UK) en Wendy Vaala (USA) gaven een “state of the art” lezing over respectievelijk hoofdschud-den en de zin en onzin van vaccineren.

ECEIM CONGRES

De dierenarts met extra interesse in de inwendige ziekten van het paard kon meedoen aan het driedaagse ECEIM congres. Met op 5 november 7 workshops en een cursusdag over klinische pathologie, en op 6 en 7 november twee parallele sessies gevuld met keynote lezingen, korte presentaties en flash presentaties was er voor iedereen een interessant programma te kiezen. Op de avonden was ook het sociale programma een succes: op de donderdag een receptie en een welkomstdiner en op de vrijdag een feestavond. Na afloop kon echt niemand meer ontkennen dat internisten de beste feestvierders zijn. Aangezien het jammer zou zijn om al deze lezingen maar eenmalig te kunnen volgen zijn zowel de gehele dierenartsendag als ook alle voordrachten van het ECEIM congres integraal opgenomen. Zodra deze gratis online te bekijken zijn zal hiervan bericht komen. ●

Veterinaire keuring

- Tijdens het uitvoeren van een aan- of verkoopkeuring wordt de veterinaire gezondheid van het paard beoordeeld. Daarbij wordt meegenomen wat het gebruiksdoel van het paard gaat zijn.

Het moge duidelijk zijn dat een fokmerrie op een andere manier beoordeeld wordt dan een paard dat voor de sport gekeurd dient te worden. In Nederland hebben we een standaard formulier voor het keuren van paarden dat in vele jaren geëvolueerd is tot wat het nu is. Daarnaast is er een lijst van *erkende keurings-dierenartsen paard en erkende paardenartsen* die aan diverse eisen moeten voldoen en regelmatig getoetst worden. De manier waarop de *keuringsdierenartsen paard* in Nederland georganiseerd zijn wordt internationaal als een nastrevenswaardig voorbeeld gezien. *Neemt niet weg dat iedere afgestudeerde dierenarts een paard mag keuren!*

De veterinaire wordt door aan- of verkoper gevraagd het betreffende paard te keuren. Vertrouwen door beide partijen in deze dierenarts is daarbij van groot belang. De standaard klinische keuring kan naar wens verkort of uitgebreid worden. Paarden kunnen aanvullend bijvoorbeeld ook onder het zadel bekeken worden en luchtwegen kunnen endoscopisch worden nagekeken. Een volgende röntgenologische keuring is gebruikelijk; deze kan variëren van een paar foto's van een been tot tientallen foto's van benen nek en rug. Aanvullend kunnen er weke delen gescand worden door middel van echo. Tegenwoordig zijn CT en MRI steeds breder beschikbaar, deze worden echter zeer zelden voor aan of verkoopkeuringen gebruikt.

MAATWERK

De keuring van een paard is dus maatwerk, die bepaald wordt door de wensen (en portemonnaie) van de klant. In het keuringsrapport worden de bevindingen weergegeven. Zij worden gewogen en besproken tegen het licht van het betreffende paard en gebruiksdoel. Naar aanleiding hiervan zal de koper zelf moeten beslissen of er tot aankoop overgegaan wordt. Hoe uitvoeriger de keuring, hoe

hogere de kosten, hoe meer risico's kunnen worden uitgesloten. Daarnaast zijn diverse standaard koopcontracten op internet te vinden waarin verkoper ook de relevante veterinaire geschiedenis van het paard volgens een verklaring kan opgeven.

NON-CONFORMITEIT

In het kader van Non-Conformiteit: De mate van talent van het paard kan op een veterinaire keuring niet door de dierenarts bepaald worden. Op moment van keuring aanwezige mogelijke belemmeringen (bijvoorbeeld kreupelheid) of risicofactoren (bijvoorbeeld mate van artrose) tot het uitvoeren van zijn gewenste taken wel voor zover de gewenste keuring dit aan het licht kan brengen. Wanneer men een paard koopt, dient men er rekening mee te houden dat men levende have koopt. Ondanks de beste zorgen en voorzorgsmaatregelen kan er altijd iets misgaan, waarbij het

veterinair gezien lang niet in ieder geval redelijk is om binnen een bepaalde termijn het probleem terug te brengen bij verkopende partij. Het antedateren van een veterinair probleem is de meeste gevallen een heikele zaak. Er moet vanuit worden gegaan binnen welke periode het probleem *kan* ontstaan. Deze is in de meeste gevallen vele malen korter dan de gestelde rechtelijke termijn in het kader van een consumentenkoop. Regelgeving en veterinaire kennis stroken hier niet met elkaar. Prof. Sloet van de Hoofdafdeling Gezondheidszorg paard is bezig met het schrijven van een boek over gerechtelijke diergeneeskunde die mogelijk meer licht in de duisternis gaat brengen. De veterinaire aan of verkoopkeuring van het paard is een risicoanalyse van een momentopname die veel problemen tussen aan en verkoper kan voorkomen, het is geen garantie, voor een veterinair probleemvrije toekomst. ●

